

De urgentie maatschappelijke opgave in relatie tot koolstofvastlegging

In Nederland staan we voor een reeks urgente maatschappelijke uitdagingen, waaronder de afhankelijkheid van kritieke grondstoffen¹, netcongestie, de verduurzaming van de industrie, en de stikstofcrisis. Daarnaast vragen ook de verwarming en vervuiling van het oppervlaktewater, de stijgende waterschapsbelasting, klimaatverandering, de verduurzaming van de landbouw, en het herstel van natuurgebieden om dringende aandacht.

De transitie naar een duurzame economie brengt zowel economische als ecologische uitdagingen met zich mee. De achteruitgang van ecosysteemdiensten brengt financiële risico's met zich mee: Nederlandse financiële instellingen hebben wereldwijd €510 miljard uitstaan bij bedrijven die sterk afhankelijk zijn van deze diensten.² Dit onderstreept de noodzaak om natuur en klimaat structureel in beleid en investeringen te verankeren.

De marktverkenning koolstofvastlegging: laat zien dat de principes van de koolstofeconomie kansen biedt voor zowel ecologische als economische voordelen. Waarbij goed gekeken moet worden welke grijze en/of groene koolstofvastleggingmethodieken het beste passen binnen de regionale context. Daarnaast is er een uitgebreide analyse van de certificeringsprogramma's, die de werking laat zien van bewezen en betrouwbare projectmethodologieën voor koolstofvastlegging. Deze zogeheten koolstofkredieten kunnen dienen als katalysator door middel van transitiegelden binnen de koolstofeconomie. Deze *Policy Brief* bespreekt de belangrijkste *Constateringen voor beleidsontwikkeling rond Koolstofvastlegging*.

Aanpak van marktverkenning: Door een brede oriëntatie op koolstofvastlegging in Nederland is de huidige stand van de koolstofmarkt en certificeringsprogramma's in kaart gebracht (IST). Vervolgens zijn relevante EU-ontwikkelingen onderzocht die kansrijke beleidsmaatregelen kunnen beïnvloeden (SOLL). De vergelijking tussen beide (GAP) toont het handelingsperspectief voor decentrale overheden om klimaatdoelen te behalen. Daarnaast biedt een verzameling praktijkvoorbeelden uit Nederland, Europa en wereldwijd inspiratie voor regionale beleidsontwikkeling en programma's.

De basis: hanteer de 10 wetenschappelijk onderbouwde koolstofvastleggingmethodieken (IPCC)

De marktverkenning hanteert de IPCC-indeling vanwege de beleidsrelevantie, wetenschappelijke onderbouwing en praktische toepasbaarheid. Dit kader helpt beleidsmakers koolstofvastlegging effectief te integreren in klimaat- en ruimtelijk beleid.

Ter ondersteuning is een "Kansenkaart Koolstofvastlegging in Nederland" ontwikkeld.

[Download de kaart via www.neweconomy.eco/koolstof.](http://www.neweconomy.eco/koolstof)

Onderzoeksbasis en bronnen. Deze verkenning is gestart in november 2024 en de eindredactie is afgerond in maart 2025. Gedurende deze periode zijn nieuwe relevante publicaties verschenen, die waar mogelijk zijn meegenomen in de analyse. Voor een overzicht van de gebruikte bronnen, zie hoofdstuk 0.4.

¹[Rijksoverheid, Nederland gaat leveringsrisico's kritieke grondstoffen beter in de gaten houden \[online\] \(2025\)](#)

²[DNB, 'Biodiversiteit en de financiële sector: een kruisbestuiving? Verkenning van risico's van biodiversiteitsverlies voor de Nederlandse financiële sector' \[online\] \(2020\)](#)

Handelingsperspectief: fundamenten en concrete stappen

Deze marktverkenning definieert meerdere concrete stappen die decentrale overheden maar ook andere organisaties kunnen overwegen om tot effectieve koolstofvastlegging te komen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen beleidsoverwegingen en overwegingen m.b.t. de eigen bedrijfsvoering. Voorwaardelijk voor deze stappen is dat eerst de volgende twee 'fundamenten' op orde zijn.

Fundament 1: Stel aparte doelen voor emissiereductie en koolstofvastlegging

Hoewel emissiereductie reeds langere tijd onder de aandacht van beleidsmakers is, is koolstofvastlegging een relatief nieuw beleidsdomein. Gezien de sterke correlatie met urgente beleidsopgaven (stikstof, woningbouw, klimaat) en gezien het grote economische en maatschappelijke potentieel vraagt koolstofvastlegging om een eigen strategisch beleidskader.

Fundament 2: Creëer een coherent afwegingskader en maak daarbij onderscheid tussen groene en grijze vastlegging

Om tot dat strategisch beleidskader te komen is het nodig eerst heldere, gebiedsspecifieke afwegingskaders te formuleren. Natuurlijke en technologische vastlegging hebben elk andere impact en neveneffecten en een afwegingskader helpt bij strategische keuzes op regionaal en nationaal niveau. In dat kader is het raadzaam kennis te nemen van de aanbevelingen in het rapport 'Scaling up carbon dioxide removals' in februari 2025. Recommendations for navigating opportunities and risks in the EU' van de European Scientific Advisory Board on Climate Change (ESBCC)³ en deze, waar mogelijk, te vertalen naar het eigen afwegingskader.

Concrete handelingsperspectieven voor koolstofvastlegging

Op basis van de waarde en potentie van koolstofvastlegging, bieden de volgende overwegingen een concreet handelingsperspectief:

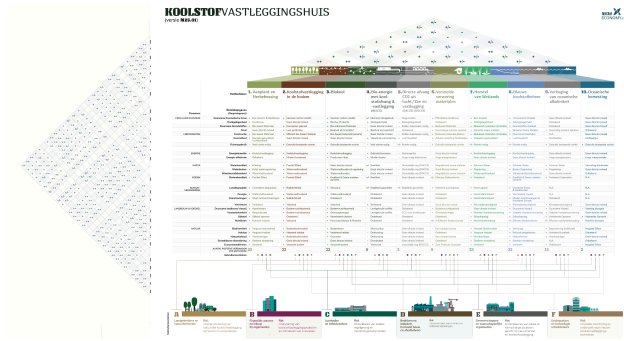
I. Kennisontwikkeling koolstofvastlegging

Data maakt impact zichtbaar. Een betrouwbare informatievoorziening bevordert bewustwording, onderlinge samenwerking en het lerend vermogen van stakeholders, ook binnen de eigen bedrijfsvoering en beleidsvorming door decentrale overheden.

II. Bevorder koolstofvastlegging om bij te dragen aan bredere maatschappelijke opgaven

Natuurlijke koolstofvastlegging kan worden ingezet voor herstel van ecosystemen, landbouwverduurzaming en waterbeheer. De Omgevingswet en de Nota Ruimte 2026 bieden kansen om deze integratie structureel in te bedden in ruimtelijke en economische beleidsplannen. Zie het [koolstofvastlegging huis](#) op welke manier de methodieken opgaves kunnen versterken.

³[European Scientific Advisory Board on Climate Change, 'Scaling up carbon dioxide removals - Recommendations for navigating opportunities and risks in the EU' \[PDF\] \(2025\)](#)



- III. **Borg monitoring en registratie in vastleggingsprojecten**
Een betrouwbaar systeem voor monitoring en registratie is noodzakelijk, vergelijkbaar met de emissieregistratie. Overheden spelen hierin een sleutelrol door standaarden te stellen en onafhankelijke validatie te waarborgen. Dit voorkomt greenwashing en verhoogt de geloofwaardigheid van koolstofvastlegging. (Natuurlijke atlas)
- IV. **Neem een maatschappelijke koolstofprijs mee in kosten-batenanalyses (MKBA)**
De maatschappelijke waarde van CO₂-uitstoot en -vastlegging moet worden meegenomen in economische afwegingen. De maatschappelijke CO₂-prijs wordt momenteel geschat op €875 per ton CO₂ en biedt een belangrijk instrument voor beleid en investeringsbeslissingen.
- V. **Implementeer EU CRCF regulering en certificering**
Internationale normen zoals ISO en Science Based Targets initiative⁴ (SBTi) verhogen de transparantie en betrouwbaarheid van koolstofvastleggingsprojecten. Deze standaarden zijn essentieel voor decentrale overheden en marktpartijen om geloofwaardige koolstofkredieten te genereren en om aan te sluiten bij EU-richtlijnen. Maak gebruik van de nieuwe Europese CRCF wetgeving (Carbon Removal & Carbon Farming Regulation) en werk met certificeerders die voldoen aan deze standaarden om betrouwbaarheid en schaalbaarheid te waarborgen.
- VI. **Zet koolstofmarkten in als transitie-instrument**
Certificaten kunnen dienen als transitiegeld om innovatie te stimuleren en risico's te delen met omschakelende partijen. Dit moet echter goed gereguleerd worden, zodat bedrijven niet simpelweg credits kopen als excuus om fossiele emissies voort te zetten. Certificaten moeten voldoen aan de EU CRFF-wetgeving en Oxford Principles, en erkend worden binnen betrouwbare raamwerken zoals ISO-normen en CRD-rapportages.
- VII. **Stimuleer innovatieprogramma's voor kennisontwikkeling, financiering en implementatie**
Regio's kunnen de transitie versnellen door samen met ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties innovatief beleid te ontwikkelen. Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) kunnen hierin een sleutelrol spelen, bijvoorbeeld door koolstofopslag in biobased bouw te koppelen aan nieuwe verdienmodellen voor de landbouw.
- VIII. **Integreer koolstofvastlegging in eigen bedrijfsvoering en inkoop**
Decentrale overheden hebben een voorbeeldfunctie in het kader van CO₂-doelstellingen behalen. Denk hierbij aan gericht aanbesteden en inkopen op koolstofvastlegging i.h.k.v. Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Door actief op te treden als investeerder en afnemer stimuleren decentrale overheden vroege businesscases, ketenontwikkeling en innovatie.

⁴ SBTi. "Corporate Net-Zero Standard" [online] (2024)